SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽALSKÉHO UMENIA

PROJEKT RAMENO

V roku 2006 sa v Petržalke podarilo uskutočniť veľmi pozoruhodný medzinárodný umelecký projekt. Iniciátorom bolo Centrum komunitného rozvoja – na jeho čele vtedy stál **Bohdan Smieška** – a išlo o sériu umeleckých intervencií pod názvom **Projekt Rameno**, ktoré počas novembra 2006 v troch etapách realizovali štyria výtvarníci z krajín V4.

Monumentálna maľba Oslepená slnkom, ktorú vytvoril Igor Korpaczewski. Foto: Archív MK

Spoločné dielo Stana Filka a Fedora Blaščáka. | Foto: Archív MK

Landartový happening s topiacimi sa ľadovými sochami maďarskej výtvarníčky Rózy el Hassan. | Foto: Archív MK

O tom, že išlo o významný umelecký počin svedčí aj fakt, že sa ho za Slovensko zúčastnil významný konceptuálny umelec **Stano Filko.** Spolu s publicistom a aktivistom **Fedorom Blaščákom** vytvorili dielo, ktoré bolo situované v opustenej budove pri Chorvátskom ramene (dnes sa dajú ešte nájsť betónové základy budovy oproti Gessayovej, vedľa stavby električky).

Pred budovu umiestnili 11 stĺpov (plus jeden „transparentný“) nasvietených rôznymi farbami. Predstavovali rozličné elementy a zmyslové kategórie a ich farby boli priradené k učeniu rôznych filozofov. Jednotlivé farby boli premietnuté aj do nápisov rozmiestnených v budove a zobrazovali mená filozofov. *„Návštevníci dostali pri vstupe baterku a pohár vareného vína, sprevádzali ich na ceste tmavou ruinou budovy. Interiéry boli špinavé, plné odpadkov. Jednu obývala skupinka bezdomovcov, zachumlaných v dekách, v druhej sa sušila bielizeň. ‚Vy ste naozajstní alebo inštalácia?‘ pýtal sa jeden z divákov. ‚My tu len pijeme víno,‘ odpovedala žena,“* napísal denník SME 13. novembra 2006.

UMENIE

Topiace sa sochy aj obrovské dievča

Poľský streetartový umelec **Bruno Althamer** vyzdobil ruinu budovy ornamentami a maľbami svätých. Maľbu Krista umiestnil aj na múr pod mostom cez Chorvátske rameno na Tematínskej ulici.

Maďarská výtvarníčka **Róza el Hassan** zase postavila na veľkú trávnatú plochu medzi ramenom a terasou na Gessayovej 40-metrovú landartovú inštaláciu z kameňov a ľadových sôch. Následný happening vyvrcholil veľkou vatrou a sochy sa postupne roztápali.

Fasádu paneláku na Fedinovej 2 dostal k dispozícii český výtvarník **Igor Korpaczewski** (známy pod prezývkou KW) – vytvoril obrovskú maľbu dievčaťa s názvom Oslepená slnkom. Toto dielo, bohužiaľ, prekrylo pôvodnú monumentálnu maľbu **Ivana Vychlopena** z roku 1985. Aj maľba dievčaťa však neskôr skončila pod zateplením, no dodnes po nej ostala tabuľka na fasáde domu.

Neformálne monumenty

Projekt Rameno bol unikátnym komplexným počinom, ktorý si zaslúži zápis do dejín petržalského umenia vo verejnom priestore po roku 2000. Istým spôsobom naň nepriamo a možno aj trochu náhodne nadviazal projekt **Neformálne monumenty**, ktorý vznikol v roku 2020 v spolupráci mestskej časti Petržalka a Vysokej školy výtvarných umení a bol dokonca ocenený cenou CE ZA AR 2021.

Martin Kleibl

Realizáciu výskumu podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.